

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การวิเคราะห์มายาคติและสัญญาณของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์มายาคติและสัญญาณที่แฝงอยู่ในภาษาและภาพ ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค 2) เพื่อให้มองเห็นวิธีการใช้มายาคติและสัญญาณผ่านทางการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการออกแบบ ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 โดยมีการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การวิเคราะห์มายาคติและสัญญาณของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5” เป็นการศึกษา วิเคราะห์เชิงลึกถึงมายาคติและสัญญาณ และวิจัยการศึกษาถึงการรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถามเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มคนทำงาน ชาย หญิง อายุ ระหว่าง 30-40 ปี อาศัยอยู่ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ และเป็นกลุ่มที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ที่มี ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 มาก่อนแล้ว

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้จำนวนร้อยละเพื่ออธิบายถึงผลของการวิเคราะห์ทั้งหมด

5.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิเคราะห์เชิงลึก พรรณนา ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ในเรื่องของมายาคติ สัญญาณ และหลักการออกแบบสารสนเทศที่ปรากฏในฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เพื่อหาผลสรุป อิทธิพลของมายาคติและสัญญาณที่มีผลต่อการออกแบบเพื่อสาธารณชนได้

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ตัวฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 พบว่า สัญญาณและข้อมูลสารสนเทศ ที่ปรากฏในการฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 จะประกอบไปด้วย หมายเลข 5 ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของการประหยัดไฟสูงสุด ตามมาด้วย หมายเลข 4 หมายเลข 3 หมายเลข 2 และหมายเลข 1 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการประหยัดไฟรองลงมาจากหมายเลข 5 ตามลำดับ นอกจากนั้นยังมีการใช้สีที่แตกต่างกันเพื่อบอกความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ สีแดง แสดงถึงความสำคัญมาก

สีเขียว แสดงถึงความสำคัญรองลงมา สีขาวและสีเหลืองเพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศเกิดความเด่นชัด และมีการใช้ ตราสัญลักษณ์ของกระทรวงพลังงานซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นรัฐ หรือองค์กร เพื่อบ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือ และมีอำนาจพอที่จะบังคับหรือให้ปฏิบัติตาม

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ถึงการรับรู้และการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 และ เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ของผู้บริโภคเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายเกือบทั้งหมดเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ซึ่งมีจำนวน 39 คน และมีเพียง 1 คนที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารมาเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี โดยการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน กลุ่มเป้าหมายเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และเปิดรับสื่อวิทยุน้อยที่สุด ส่วนสื่อเฉพาะกิจ กลุ่มเป้าหมายเปิดรับข่าวสารจากสื่อป้ายโฆษณามากที่สุด และเปิดรับข่าวสารจากการจัดกิจกรรมต่างๆน้อยที่สุด ในส่วนของสื่อบุคคล กลุ่มเป้าหมายได้รับข่าวสารจากพนักงานขายมากที่สุด และเปิดรับข่าวสารจากเพื่อน หรือเพื่อนบ้านน้อยที่สุด ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต กลุ่มเป้าหมายเปิดรับจากสื่อด้านนี้น้อย

นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายยังต้องการทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เพิ่มเติม ในเรื่อง ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ประสิทธิภาพของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ประเภทของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 และ สถานที่จำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ตามลำดับ

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ถึงความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 และประสิทธิภาพของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ในการตัดสินใจซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เข้าใจว่าฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 คือเครื่องหมายในการแสดงประสิทธิภาพในการประหยัดไฟสูงสุด รวมถึงกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ เข้าใจถึงตัวเลขและสี ที่ปรากฏในฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ว่า เบอร์ 5 สีแดง หมายถึง ประสิทธิภาพในการประหยัดไฟสูงสุด ส่วน หมายเลข 4 3 2 1 สีเขียว หมายถึง ประสิทธิภาพในการประหยัดไฟรองลงมาจากหมายเลข 5 สีแดง ตลอดจนรับรู้และเข้าใจกันเป็นส่วนใหญ่ว่า เครื่องปรับอากาศและตู้เย็นเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 แต่มีจำนวนน้อย ที่เข้าใจว่าปลั๊กสแต็คเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 และมีส่วนหนึ่ง ซึ่งเข้าใจว่า เตา

รีดเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 อย่างไรก็ตามกลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่ไม่
แน่ใจ ประสิทธิภาพของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ในการตัดสินใจซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า

โดยสรุปแล้ว ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 มีผลต่อการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับปาน
กลางค่อนข้างไปในระดับที่มาก

ส่วนผลของการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถาม ถึงความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อฉลาก
ประหยัดไฟเบอร์ 5 และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ในเรื่องการออกแบบและการ
นำเสนอข้อมูล สารสนเทศในฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ เข้าใจ
ในสัญลักษณ์และสารสนเทศในการบอกข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง และเห็นว่า ความพึงพอใจในการ
ออกแบบ รูปลักษณ์ ตัวอักษร สี และความน่าสนใจของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ในภาพรวม อยู่ใน
ระดับ ปานกลาง เช่นกัน โดยกลุ่มเป้าหมายบางส่วนเห็นว่า ข้อมูลสารสนเทศข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง
รายละเอียดของเครื่องใช้ไฟฟ้าไม่มีผลในการตัดสินใจซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า กลุ่มเป้าหมายสังเกตจาก
หมายเลข 5 ที่มีขนาดใหญ่กว่าหมายเลขอื่น และชัดเจนกว่าข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ เท่านั้น แต่
บางส่วนก็เห็นว่าข้อมูลสารสนเทศในการบอกประเภทของเครื่องใช้ไฟฟ้าและค่าตัวเลขในการ
ประหยัดไฟของเครื่องใช้ไฟฟ้านั้นๆ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อผู้บริโภค ยังมี
ความจำเป็นอยู่เพียงแต่อาจจะต้องมีการจัดการกับข้อมูลเหล่านั้นให้เหมาะสม เป็นสัดส่วน และ
สามารถมองเห็น อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องของ
การออกแบบ ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 พอจะสรุปได้ ดังนี้

- 1) การออกแบบควรมีจุดเด่นมากกว่านี้ และมีความน่าสนใจมากกว่านี้
- 2) ควรมีการออกแบบใหม่ โดยมีการจัดสรรข้อมูลสารสนเทศให้อ่านง่ายกว่านี้
- 3) ควรแสดงถึงตัวเลข / ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจได้ตามความ
เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า
- 4) ในฉลากควรอธิบายประกอบด้วยว่า เพราะอะไรถึงประหยัดไฟฟ้าได้ดีมาก เพราะมี
แต่บอกว่าประหยัดไฟฟ้าเบอร์ 5 ดีมาก แต่ไม่รู้ว่าเป็นดีกว่าเบอร์อื่นอย่างไร ทำไม
- 5) การออกแบบ น่าจะมีรูปแบบ Graphic ที่น่าสนใจกว่านี้ หรืออาจมีตัวการ์ตูนด้วย
- 6) ควรมีการปรับรูปแบบการออกแบบ รูปลักษณ์เพื่อที่ฉลาก จะได้เป็นส่วนหนึ่ง
ส่งเสริมให้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ดี มี Design สวยงาม
- 7) ควรปรับปรุงเรื่อง Design ให้ทันสมัยกว่านี้ และมีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่
น่าสนใจ ชัดเจนมากกว่านี้

8) ฉลากเบอร์ 5 มีความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา แต่ ควรจะมีการออกแบบที่สวยงามกว่านี้ สีที่ใช้น่าจะมีความเข้าใจมากกว่านี้

ส่วนผลของการวิเคราะห์หาคติของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 พบว่า ในระดับความหมายเบื้องต้น (ประโยชน์ใช้สอย) ซึ่งยังไม่มีมาหาคติมาเกี่ยวข้อง “ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 หมายถึง สัญลักษณ์ที่อธิบายถึงประสิทธิภาพการประหยัดไฟของเครื่องใช้ไฟฟ้านั้นๆ” แต่เมื่อคำนึงมาทางวัฒนธรรมเข้าไปยึดครอง ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ได้เลื่อนสถานะขึ้นสู่ระดับมาหาคติที่ซึ่งความหมายใหม่จะถูกสวมทับลงไป หลายเป็นสัญลักษณ์ห้ศรรยที่ไม่ว่าจะนำไปติดไว้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าใดก็ตาม ก็สามารถทำให้ผู้บริโภคเห็นถึงประสิทธิภาพและเกิดความเชื่อมั่นขึ้นมาทันที โดยที่ ผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องทราบรายละเอียด ที่มีอยู่ใน ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 หรือแม้แต่ที่มาทางประวัติศาสตร์ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ว่ามีความหมายอย่างไร

โดยสรุปแล้ว อิทธิพลของมาหาคติที่สังคมและวัฒนธรรมได้สวมใส่ความหมายให้กับ ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 แล้วนั้น ได้ปลูกฝังอุดมการณ์โดยกลบเกลื่อนความเชื่อทางวัฒนธรรมให้ดูเป็นธรรมชาติในบริบทของคนไทย มันได้สกัดกั้นการตั้งคำถาม การคิดใคร่ครวญ และการตั้งข้อสงสัยถึงที่มาที่ไปของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 โดยการหยิบยื่นความหมาย คุณค่าในด้านดีให้กับฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เฉกเช่นเดียวกับ ฝ่ายันต์ของขลัง ตัวหนังสือรายละเอียดต่างๆ ในฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 หรือแม้แต่ความซับซ้อนของระบบการตรวจสอบเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ระดับผู้บริโภคไม่สามารถเข้าถึงได้ ก็เหมือนกับตัวอักษรในฝ่ายันต์ ที่ไม่มีใครรู้ได้เลยว่ามันมาจากไหน และหมายถึงอะไร แต่เมื่อมีไว้ติดตัวแล้ว (เครื่องใช้ไฟฟ้า) ทำให้ผู้บริโภครู้สึก สบายใจ ปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองจากรัฐบาล

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาสรุปผล ผู้ศึกษาได้ข้อเสนอแนะ 2 แนวทางคือ

5.3.1 ด้านการพัฒนาการออกแบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษา เห็นว่า ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค แต่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าของกลุ่มเป้าหมาย อันเนื่องมาจาก การออกแบบของ ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นำมาสู่แนวทางในการพัฒนาฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานมากกว่านี้ คือ ทำการออกแบบใหม่ (Re-Design) โดยยังใช้ ข้อมูลสารสนเทศเดิมของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 แต่มีการจัดสรรข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจข้อมูลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีความสวยงามมาก ดัง sketch ต่อไปนี้

ภาพที่ 5.1 การออกแบบใหม่ (Re-Design) ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5

5.3.2 อิทธิพลของมายาคติและสัญญาณที่มีต่อการออกแบบฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เมื่อความหมายใหม่ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ได้เกิดขึ้น ระดับตัวเลข 1 2 3 4 ก็ไม่มีความหมายอีกต่อไป รายละเอียดต่างๆ ของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ได้ถูกลดทอนเหลือเพียงแค่เลข 5 เท่านั้น ผู้ศึกษาจึงได้เสนอแนะหากมีการออกแบบใหม่ควรเหลือแค่ เลข 5 เท่านั้น เพื่อเป็นการรับใช้มายาคติที่เกิดขึ้น อีกทั้งถ้าหากมองในเรื่องของการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน การจัดทำสัญลักษณ์ประหยัดไฟเบอร์ 5 สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้ เนื่องจากขนาดและรายละเอียดมีน้อยลง นอกจากนี้ใช้สีเขียวแทนสีแดงเพื่อให้ดูเป็นธรรมชาติสบายตา เป็นมิตรกับผู้บริโภค

ณพ. 52-2553
กระทรวงพลังงาน

ภาพที่ 5.2 การออกแบบฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ตามอิทธิพลของมายาคติและสัญญาณที่เกิดขึ้น